

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСОБЛИВИХ УМОВАХ

## **СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

### **«Психологічні технології роботи з персоналом»**

професійний вибірковий освітній компонент

за освітньо-професійними програмами «Пожежна безпека» та «Аудит пожежної та техногенної безпеки»

підготовки за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти у галузі знань 26 «Цивільна безпека»

за спеціальністю 261 «Пожежна безпека»

мова навчання – українська

Рекомендовано кафедрою психології діяльності в особливих умовах на 2023-2024 навчальний рік.

Протокол від «08» 08.2023 року № 1

Силабус розроблений відповідно до Робочої програми навчальної дисципліни «Психологічні технології роботи з персоналом»

## Загальна інформація про дисципліну

Знання отримані під час вивчення навчальної дисципліни «Психологічні технології роботи з персоналом» дозволяють сформулювати уявлення про аспекти щодо розробки і впровадження психолого - організаційних технологій для вирішення основних психологічних проблем організацій, відповідні особливості роботи психолога в організації, критично осмислювати основні теорії, принципи, методи дисципліни, здійснювати розробку та застосування психологічних технологій в області роботи з персоналом.

Даний курс передбачає теоретичне і практичне оволодіння знаннями з діагностики та вирішення організаційних проблем і завдань, підрозділів ДСНС України, персоналу підприємств, організацій, установ різних форм власності, виявлення проблем психологічного характеру при аналізі конкретних організаційних ситуацій, визначання психологічних особливостей стану та розвитку організацій, застосування на практиці адекватних прийомів, методів та технік психологічної роботи, використанням новітніх психологічних технологій у розв'язанні поставлених завдань щодо здійснення, розвитку та стимулювання професійної діяльності персоналу, отримання навичок самостійної та командної роботи.

Відмінною особливістю даної дисципліни є те, що вона на основі психологічного аналізу структур організацій їх основних функцій, особливостей організації професійної діяльності та поведінки персоналу, змісту та особливостей технологічного підходу в роботі психологів, дозволяє вирішувати фахові завдання, застосовувати психологічні технології в роботі з організацією, групою і особистістю, знаходити організаційно-управлінські рішення в виробничих ситуаціях у підрозділах ДСНС України, підприємствах, організаціях, установах.

## Інформація про науково-педагогічного працівника

Загальна інформація	Кучеренко Сергій Михайлович, доцент кафедри психології діяльності в особливих умовах соціально-психологічного факультету, кандидат психологічних наук, доцент.
Контактна інформація	м. Харків, вул. Чернишевська, 94, кабінет № 434. Робочий номер телефону – 707-34-74.
E-mail	smksmk5858 @gmail.com
Наукові інтереси	- науковий аналіз поведінки особистості, груп, організацій; - психологічні особливості організації роботи персоналу в повсякденних, особливих та екстремальних умовах;

	- психологічний аналіз професійної діяльності.
Професійні здібності	- професійні знання і значний досвід роботи з організації професійної діяльності персоналу, груп, організацій; - навички психологічного аналізу професійної діяльності.
Наукова діяльність за освітнім компонентом	1.Кучеренко С.М., Кучеренко Н.С. Організаційні аспекти психологічного забезпечення успішності службово - бойової діяльності майбутніх офіцерів технічного профілю. <i>Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Психологічні науки». Вип.1, Т2. 2018. С. 159-165</i> 2.Кучеренко С.М, Назаров О.А., Кучеренко Н.С. Формування психологічної готовності фахівців технічного профілю як фактора ефективної організації професійної діяльності <i>Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Психологічні науки». Вип.3, Т1. 2018. С. 196-201</i> 3.Кучеренко С.М., Мохонько Д. С.Психологічні особливості організації професійної діяльності спеціалістів ризиконебезпечних професій. <i>«Теорія і практика сучасної психології». Збірник наукових праць №4. 2018.С. 218-222</i> 4.Кучеренко С.М., Назаров О.О., Коваль С.М. Теоретико-практичні аспекти організації психологічної підготовки майбутнього офіцера технічного профіля до діяльності в особливих умовах. <i>«Габітус» науковий журнал з соціології та психології Причорноморського науково-дослідного інституту економіки та інновацій. 2020. Вип.18. Т.1 2019.С.86-90.</i> 5.Кучеренко С.М., Черкашин С.Д., Перелигіна Л.А. Застосування технік нейролінгвістичного програмування для підвищення життєстійкості та вольових якостей курсантів. <i>«Честь і закон» науковий журнал Національної академії Національної гвардії України №1(76). 2021. С.125-133.</i>

### Час та місце проведення занять з дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/timeTable/group>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру

щосереди з 14.00 до 15.00 в кабінеті № 434. В разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

**Мета** вивчення дисципліни: формування системи наукових понять і базових уявлень про аспекти професійної діяльності та розробки і впровадження психолого - організаційних технологій для вирішення основних психологічних проблем, які виникають у процесі діяльності та розвитку організацій знайомство студентів з особливостями роботи психолога в організації, поняттями, принципами, технологіями роботи з персоналом.

### Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти
	заочна (дистанційна)
<b>Статус дисципліни</b>	вибіркова
<b>Рік підготовки</b>	2-й курс
<b>Семестр</b>	4-й
<b>Обсяг дисципліни:</b>	
- в кредитах ЄКТС	3
- кількість модулів	1
- загальна кількість годин	90
<b>Розподіл часу за навчальним планом:</b>	
- лекції (годин)	2
- практичні заняття (годин)	-
- семінарські заняття (годин)	2
- лабораторні заняття (годин)	-
- курсова робота (годин)	-
- інші види занять (годин)	-
- самостійна робота (годин)	86
- індивідуальні завдання (науково-дослідне) (годин)	-
- підсумковий контроль	диференційний залік

### Передумови для вивчення дисципліни

Для успішного навчання необхідне опанування навчальними дисциплінами: історія та культура України, філософія.

### Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньо-професійних програм «Пожежна безпека» та «Аудит пожежної та техногенної безпеки» вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання:

Дисциплінарні результати навчання	
Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань	

Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.	
---	--

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Очікувані компетентності з дисципліни	
Навички міжособистісної взаємодії	

### **Програма навчальної дисципліни**

#### **Теми навчальної дисципліни:**

Модуль 1.

Тема 1.1. Зміст технологічного підходу та використання інтерактивних технік

Тема 1.2. Значення психолого - організаційного консультування у процесі реалізації технологічного підходу

Тема 1.3 Технологія профілактики та подолання комунікативних бар'єрів в організації

Тема 1.4 Технологія формування конкурентоздатної команди

Тема 1.5 Технологія запобігання та розв'язання організаційних конфліктів

**Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять:**

Назви модулів і тем	<b>Заочна (дистанційна) форма навчання</b>					
	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські) заняття	лабораторні заняття (інші види занять)	самостійна робота	модульна контрольна робота,	
<b>7- й семестр</b>						
<b>Модуль 1</b>						
<b>Тема 1.1.</b>	10	1			9	
<b>Тема 1.2.</b>	16	1	1		14	
<b>Тема 1.3.</b>	22				22	
<b>Тема 1.4.</b>	21	1	1		20	
<b>Тема 1.5</b>	21	1			21	
<b>Разом</b>	90	2	2		86	

#### **Теми семінарських занять**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема Інтерактивні техніки в роботі з персоналом	1
2	Тема Подолання комунікативних бар'єрів в організації	1
	Разом	2

## Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

### Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: екзамен, реферати, есе, презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

Оцінювання рівня освітніх досягнень здобувачів за освітніми компонентами, здійснюється за 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України.

### Критерії оцінювання

#### Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль результатів навчання здобувачів освіти проводиться у формі фронтального та індивідуального опитування, виконання письмових завдань, практичних ситуацій, контрольної роботи тощо.

Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену.

**Розподіл та накопичення балів, які отримують здобувачі, за видами навчальних занять та контрольними заходами з дисципліни**

Види навчальних занять	Кількість навчальних занять	Максимальний бал за вид навчального заняття	Сумарна максимальна кількість балів за видами навчальних занять
<b>I. Поточний контроль</b>			
Модуль 1	лекції	1	0
	семінарські заняття	1	15
Разом за поточний контроль			15
<b>II. Індивідуальні завдання: контрольна робота</b>			55
<b>III. Підсумковий контроль: захист контрольної роботи</b>			30
<b>Разом за всі види навчальних занять та контрольні заходи</b>			100

\* За виконання творчих робіт з навчальної дисципліни (участь в університетських олімпіадах з дисципліни, підготовка наукових статей, участь у конкурсах робіт і олімпіадах, виконання завдань із удосконалення дидактичних матеріалів з дисципліни тощо) здобувачу вищої освіти можуть нараховуватися додаткові, заохочувальні бали. Сума заохочувальних балів немає перевищувати 20.

Навчальні дисципліни і види робіт у семестрі, з яких передбачений підсумковий контроль, оцінюються за 100-бальною шкалою. 100 балів –максимально можлива сума підсумкової оцінки (з урахуванням додаткових заохочувальних балів). (Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті цивільного захисту України, п.7)

### **Поточний контроль.**

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на семінарському занятті:

14 – 15 балів - за глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах; вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їхньому взаємозв'язку і розвитку, чітко і лаконічно; логічно і послідовно відповідати на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;

11 – 13 балів - за ґрунтовні знання навчального матеріалу; аргументовані відповіді на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язування практичних задач;

9- 10 балів - за знання навчального матеріалу; аргументовані відповіді на поставлені запитання, які, однак, містять певні(несуттєві) неточності; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;

7-8 балів - за посередні знання навчального матеріалу, мало аргументовані відповіді, слабе застосування теоретичних положень під час розв'язання практичних задач;

5-6 балів - за слабкі знання навчального матеріалу, неточні або мало аргументовані відповіді, з порушенням послідовності викладання, за слабе застосування теоретичних положень під час розв'язання практичних задач;

3-4 бали - за незнання значної частини навчального матеріалу, істотні помилки у відповідях на запитання, невміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;

0-2 бала - за незнання значної частини навчального матеріалу, істотні помилки у відповідях на запитання, невміння орієнтуватися під час розв'язання практичних задач, незнання основних фундаментальних положень.

Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, логіка викладання, культура мови, емоційність та переконаність, використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, тощо), аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки.

Критерії оцінювання захисту контрольної роботи:

25 - 30 балів – за глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах; вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їхньому взаємозв'язку і розвитку, чітко і лаконічно; логічно і послідовно відповідати на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;

20 – 24 балів – за ґрунтовні знання навчального матеріалу; аргументовані відповіді на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язування практичних задач;

15 - 19 балів – за знання навчального матеріалу; аргументовані відповіді на поставлені запитання, які, однак, містять певні(несуттєві) неточності; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;

11 - 14 балів – за посередні знання навчального матеріалу, мало аргументовані відповіді, слабе застосування теоретичних положень під час розв'язання практичних задач;

6 – 10 балів - за слабкі знання навчального матеріалу, неточні або мало аргументовані відповіді, з порушенням послідовності викладання, за слабе застосування теоретичних положень під час розв'язання практичних задач;

3 – 5 балів – за незнання значної частини навчального матеріалу, істотні помилки у відповідях на запитання, невміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;

0-2 балів – за незнання значної частини навчального матеріалу, істотні помилки у відповідях на запитання, невміння орієнтуватися під час розв'язання практичних задач, незнання основних фундаментальних положень.

### **Питання до контрольної роботи:**

1. Поняття про технологічний підхід в роботі організаційних психологів і сутність технологій.
2. Особливості гуманітарних і психологічних технологій.
3. Психолого - організаційні технології як різновид психологічних технологій.
4. Основні види психолого - організаційних технологій.
5. Поняття про інтерактивні техніки та їх роль у реалізації технологічного підходу в роботі організаційних психологів.
6. Роль організаційно-спрямовуючих інтерактивних технік у формуванні психологічної культури менеджерів і персоналу організацій.
7. Використання змістовно-сміслових інтерактивних технік для психологічної підготовки менеджерів і персоналу організацій.
8. Застосування рольових ігор та тренінгів для психологічної підготовки менеджерів і персоналу організацій.
9. Поняття про психолого - організаційне консультування та його роль в реалізації технологічного підходу в роботі організаційних психологів.
10. Мотиваційний компонент моделі психолого - організаційного консультування.
11. Когнітивно-смісловий та операційний компоненти моделі психолого - організаційного консультування.
12. Особистісний та організаційний компоненти моделі психолого - організаційного консультування.
13. Групи та компоненти психолого - організаційного консультування.
14. Визначення ефективності психолого - організаційного консультування.
15. Феномен організаційного консультування.
16. Форми і етапи консультативного процесу.
17. Етапи консультативного процесу.
18. Принципи та методи консультування організацій.



19. Психологічний аналіз змісту та суттєвих характеристик конкурентоздатної команди (інформаційно-смісловий компонент технології).

20. Комплекс діагностичних методик для вивчення особливостей діяльності конкурентоздатної команди (діагностичний компонент технології).

21. Система тренінгових занять для формування конкурентоздатної команди (корекційно - розвивальний компонент технології).

22. Основні особливості конкурентоздатної команди та робочої групи.

23. Поняття конкуренція та конкурентоздатність.

24. Розкрити основний зміст застосування опитувальника Р. Блейка - Дж. Мутона.

25. Розкрити основний зміст застосування методики для діагностики функціонально-рольових позицій в команді.

26. Розкрити основний зміст застосування теста для визначення здібностей до підприємницької діяльності.

27. Розкрийте мету, організаційні та змістовно-сміслові форми тренінгу формування психологічної готовності менеджерів та персоналу організацій до роботи в команді.

28. Розкрийте мету, організаційні та змістовно-сміслові форми тренінгу навичок партнерської взаємодії менеджерів та персоналу організацій в команді.

29. Розкрийте мету, організаційні та змістовно-сміслові форми тренінгу розвитку конкурентоздатності команди.

30. Значущість проблематики конфліктів у діяльності та розвитку сучасних організацій.

31. Визначте зміст організаційних конфліктів та основні їх видів.

32. Зробіть аналіз основних причин виникнення організаційних конфліктів.

33. Розкрийте структуру та динаміку організаційних конфліктів.

34. Обґрунтуйте основні напрямки управління організаційними конфліктами.

35. Визначте актуальні проблеми, які існують в управлінні конфліктами у вітчизняних організаціях.

36. Вивчення особливостей організаційних конфліктів за методикою дослідження стилю поведінки в конфлікті Кеннета Томаса (адаптація Н.В. Гришиної).

37. Методика дослідження ефективного спілкування та раціональної поведінки в конфлікті.

38. Діагностика готовності до переговорів і розв'язання конфліктів.

39. Основні етапи здійснення психолого - організаційного консультування.

40. Особливості здійснення психолого - організаційного консультування з проблеми організаційних конфліктів.

## Оформлення контрольної роботи

### Основні вимоги до роботи

При виконанні та оформленні контрольної роботи треба враховувати загальні вимоги, які пред'являються до роботи:

- здобувач вищої освіти повинен дотримуватися заданих питань, не відступаючи від них і не змінюючи їх;
- заборонено змінювати питання самостійно без звернення до викладача;
- при оформленні роботи потрібно враховувати відповідні норми;
- контрольна виконується на підставі не менше семи джерел, обраних автором;
- робота повинна бути авторською, в ній можуть міститися власні висновки;
- контрольна робота може бути написана від руки або за допомогою технічних засобів;

Оформлена контрольна робота здається в деканат для реєстрації та подальшої передачі на кафедру для рецензування викладачем завчасно, до початку сесії, протягом якої здобувачі вищої освіти будуть складати залік чи іспит з дисципліни.

При виконанні контрольної роботи необхідно дотримуватись наступних вимог:

- контрольна робота яка виконана за допомогою технічних засобів повинна мати текст комп'ютерного набору формату А-4, включаючи рисунки, таблиці та графіки;
- текст оформлюється в редакторі Microsoft Word;
- шрифт Times New Roman, кегль 14, 1,5 інтервал;
- поля зліва 3,0 см., праворуч 1,5 см., зверху і знизу -2,0 см.;
- текст вирівнюється по ширині;
- контрольна завжди нумерується з першого листа, але на титульному аркуші номер не ставлять;
- номер сторінки в роботі завжди виставляється в верхньому правому куті;
- питання роботи оформляються прописними буквами жирним шрифтом, в кінці крапка не передбачена;
- робота роздруковується на принтері на аркушах формату А4;
- текст повинен розташовуватися тільки на одній стороні аркуша;
- контрольна робота яка пишеться від руки повинна бути охайно оформленою, розбірливо написана без скорочення слів (крім загально відомих скорочень);
- в кінці контрольної роботи наводиться список використаної літератури згідно встановлених вимог;
- контрольна робота має бути підписана здобувачем вищої освіти із зазначенням дати її виконання;

У контрольній роботі можуть бути ілюстрації, формули і різні таблиці оформлення яких повинно відповідати державним стандартам. Зокрема,

ілюстрації, таблиці повинні бути розташовані або відразу після згадки про них (тобто в самому тексті), або на окремій сторінці, наступній за тією, де це згадка є.

Джерела в списку літератури розташовуються одним з двох способів: в міру того, як посилання на роботи з'являються в тексті; в алфавітному порядку.

Робота має наступну структуру:

- Титульний лист;
- Зміст
- Основний текст контрольної;
- Заключна частина роботи;
- Список використаної літератури та джерел;
- Додатки.

### **Політика викладання навчальної дисципліни**

1. Здобувач вищої освіти зобов'язаний сумлінно дотримуватися розкладу занять з навчальної дисципліни, не допускати пропуски та запізнення на заняття (без поважних причин), користуватися мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття тільки з дозволу науково-педагогічного працівника.

2. Здобувач вищої освіти зобов'язаний здійснювати якісну підготовку до семінарських та практичних занять, приймати активну участь в обговоренні навчальних питань, дотримуватись термінів до яких має бути виконано певне завдання.

3. Дотримання політики НУЦЗ України щодо академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання; посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право та суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації; використання достовірної інформації з офіційних джерел у завданнях.

4. Здобувач вищої освіти має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у викладача навчальної дисципліни та вести власний облік цих балів.

5. Викладач буде вдячний, якщо здобувач надасть відгук щодо якості навчання та висловіть свої пропозиції з покращення змісту курсу та форм роботи.

### **Рекомендовані джерела інформації**

#### **Література**

1. Освітньо-професійна програма «Пожежна безпека» за спеціальністю 261 «Пожежна безпека» галузі знань 26 «Цивільна безпека»,

рівень вищої освіти – перший, ступінь – бакалавр:  
[https://nuczu.edu.ua/images/topmenu/osvitnya\\_diyalnosti/osvitni\\_programi/2023/261\\_PB\\_bak23.pdf](https://nuczu.edu.ua/images/topmenu/osvitnya_diyalnosti/osvitni_programi/2023/261_PB_bak23.pdf).

2. Освітньо-професійна програма «Аудит пожежної та техногенної безпеки» за спеціальністю 261 «Пожежна безпека» галузі знань 26 «Цивільна безпека», рівень вищої освіти – перший, ступінь – бакалавр:  
[https://nuczu.edu.ua/images/topmenu/osvitnya\\_diyalnosti/osvitni\\_programi/2023/261\\_APTB\\_bak23.pdf](https://nuczu.edu.ua/images/topmenu/osvitnya_diyalnosti/osvitni_programi/2023/261_APTB_bak23.pdf).

3. Азарова А. О., Мороз О. О., Лесько О. Й., Романець І. В. Управління персоналом: навчальний посібник. Вінниця, 2009. 283 с.

4. Андрушко В. К. Управління персоналом: Політика. Стратегія. Тактика. Мотивація. Розвиток. Атестація. Ефективність : навч.-метод. посіб. Хмельницький, 2000. 255 с.

5. Балабанова Л. В. Управління персоналом : підруч. Київ, 2011. – 468 с.

6. Виноградський М. Д. Управління персоналом : навч. посіб. Київ, 2009. 502 с.

7. Карамушка Л. М. Психологія управління закладами середньої освіти : монографія. Київ, 2000. 332 с.

8. Карамушка Л.М. Психологія управління: навчальний посібник Київ, 2003. 344 с.

9. Карамушка Л.М. Актуальні проблеми психології управління та організаційної психології. Київ, 2003. 56 с.

10. Технології роботи організаційних психологів. / за науковою редакцією Л.М.Карамушки. Київ, 2005. 359 с.

11. Найдьонов М. Формування системи рефлексивного управління в організаціях. Київ, 2008. 484 с.

12. Шпалінський В. В., Помазан К. А. Психологія управління Харків, 2002. 222 с.

### **Інформаційні ресурси**

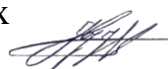
1. Журнал «Організаційна психологія. Економічна психологія». Режим доступу: <http://orgpsy-journal.in.ua/>
2. Українська асоціація організаційних психологів та психологів праці. Режим доступу: <https://www.facebook.com/UAOPPP.Ukraine/>
3. <http://psychology-naes-ua.institute>
4. <http://www.nbu.gov.ua>

### **Розробник:**

доцент кафедри

психології діяльності в особливих умовах

кандидат психологічних наук, доцент



Сергій КУЧЕРЕНКО